

Odbor odpadů

Vršovická 65, 100 10 Praha 10

www.mzp.cz

V Praze dne 16. prosince 2020

Č.j.: MZP/2020/720/5211

NOVÝ ZÁKON O ODPADECH – METODICKÉ PODKLADY

M E T O D I C K É S D Ě L E N Í

Odboru odpadů Ministerstva životního prostředí k plnění níže uvedených povinností podle nového zákona o odpadech s účinností od 1. ledna 2021

Placení poplatku za ukládání odpadů na skládku

Odbor odpadů Ministerstva životního prostředí vydává toto metodické sdělení k zajištění plnění povinnosti placení poplatku za ukládání odpadů na skládku.

Kdo je poplatníkem poplatku

Poplatníkem je vlastník odpadu v okamžiku předávání na skládku. To znamená buď původce odpadu, pokud předává odpady na skládku sám, nebo provozovatel zařízení určeného pro nakládání s odpady. Poplatníkem je i provozovatel skládky, pokud na skládku ukládá svůj odpad. To zahrnuje i případ, kdy na skládku předává odpady, které přijal do svého jiného zařízení, a v okamžiku jejich předání na skládku je jejich vlastníkem.

V případě komunálních odpadů, jejichž původcem je obec, je poplatníkem vždy tato obec, a to bez ohledu na to, kdo tyto odpady vlastní při uložení na skládku. Tato úprava byla zvolena tak, aby **obec mohla ukládat odpady ve sníženém dílčím poplatku v rámci tzv. „slevy“.**

Pokud je při ukládání určen ukládaný odpad jako technologický materiál pro technické zabezpečení skládky, pak ve vztahu k tomuto odpadu poplatková povinnost přejde na provozovatele skládky. Odpady použité pro technické zabezpečení skládky jsou do výše 25 % celkové hmotnosti odpadů uložených na skládku v poplatkovém období, tedy kalendářním čtvrtletí, od poplatku osvobozeny. V praxi to znamená, že pokud dojde k překročení tohoto množství, hradí poplatek provozovatel skládky podle příslušného dílčího poplatku.

Kdo je plátcem poplatku

Provozovatel skládky je plátcem poplatku. Plátce poplatku má práva a povinnosti vyplývající zejména z § 112 zákona o odpadech a dále z § 233 a násl. daňového řádu. Podle § 20 odst. 1 daňového řádu je daňovým subjektem se všemi právy a povinnostmi, které z tohoto postavení podle daňového řádu vyplývají.

Povinnosti provozovatele skládky

Provozovatel skládky vybírá poplatky od poplatníků ve výši podle tabulky 1 přílohy č. 9 zákona o odpadech. Způsob výběru poplatku včetně jeho frekvence závisí na provozovateli skládky. Provozovatel skládky je povinen zaplatit poplatek i v případě, že jej od poplatníka nevybere. Daňový řád neřeší specificky postup plátce vůči poplatníkovi v případě, že poplatník plátcí poplatek neuhradí, veškerý postup v této oblasti je tak v rovině soukromého práva. Pokud se tedy plátce obává, že mu poplatník případně vzniklý nedoplatek nezaplatí, může využít dostupné nástroje soukromého práva, aby takové situaci předešel, tj. například požadovat kauci či zálohu, příp. jakýkoliv z institutů zajištění a utvrzení dluhů podle § 1981 a násl. občanského zákoníku.

Provozovatel skládky podá po konci poplatkového období vyúčtování Státnímu fondu životního prostředí. Poplatkové období je kalendářní čtvrtletí.

Termín pro podání vyúčtování je 25 dnů po uplynutí poplatkového období a podává se prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP). **Prakticky to znamená, že první vyúčtování podle nového zákona bude muset být podáno do 25. dubna 2021.**

Požadavky na formát a strukturu vyúčtování zveřejní Státní fond životního prostředí prostřednictvím webových stránek ISPOP (www.ispop.cz) v průběhu prvního kvartálu 2021.

Státní fond životního prostředí vydá na základě vyúčtování platební výměr. Provozovatel skládky má povinnost uhradit poplatek stanovený platebním výměrem do 30 dnů celnímu úřadu.

Placení poplatku za komunální odpady, jejichž původcem je obec

Obec je poplatníkem poplatku za ukládání odpadu na skládku v případě komunálních odpadů, jichž je původcem, bez ohledu na to, kdo je v okamžiku předání odpadu na skládku jejich vlastníkem, tedy i v případě, že je převezme provozovatel zařízení ke sběru odpadů a následně předá na skládku. V případě, že odpady projdou zařízením k úpravě, stává se původcem upraveného odpadu provozovatel zařízení k úpravě odpadu a obec není v případě předání upravených odpadů na skládku poplatníkem.

Toto nastavení bude vyžadovat větší spolupráci všech zúčastněných subjektů než doposud a v řadě případů také doplnění stávajících smluvních vztahů.

- 1) Provozovatel zařízení ke sběru odpadů, který převzal komunální odpady od obce, nemůže tyto odpady předat na skládku, aniž by o tom obec věděla. To by měly smluvní vztahy mezi obcemi a provozovatelem zařízení ke sběru odpadů zohledňovat.
- 2) V případě, že provozovatel zařízení ke sběru předává na skládku komunální odpady od obce, musí provozovatele skládky informovat o tom, která obec je původcem předávaného odpadu.
- 3) V případě, že provozovatel zařízení ke sběru předává v jedné dodávce komunální odpad od více obcí, musí provozovatele skládky informovat o hmotnosti odpadu každé jednotlivé obce (v praktickém provádění bude dostačující, pokud předá informaci o poměru množství od jednotlivých obcí). Pokud budou v jedné dodávce komunální odpady i od dalších původců než obcí, musí sdělit celkové množství těchto odpadů (nebo alespoň jejich podíl). V případě odpadů jiných původců je poplatníkem provozovatel zařízení ke sběru.
- 4) Rozlišení množství odpadů různých původců přepravovaných v jednom voze je nezbytné i v případě, že se nejedná o mobilní sběr odpadu. Nezbytnost takového rozlišení vyplývala již ze současné legislativy, protože bez toho není možné vést ani průběžnou evidenci, zde tedy nedochází ke změně.
- 5) Obec platí poplatky přímo provozovateli skládky, k provádění placení může zmocnit na základě vzájemných smluvních vztahů provozovatele zařízení ke sběru odpadů, který ji zajišťuje svoz odpadů, případně kteroukoliv další osobu, například zprostředkovatele.
- 6) Výše uvedené změny se nedotknou průběžné evidence odpadů a ročního hlášení o odpadech. Partnerem provozovatele skládky, který je uváděn v odpadové evidenci, je provozovatel zařízení ke sběru, který odpady na skládku předal.

Uplatnění tzv. „slevy“ v případě ukládání obecních komunálních odpadů

Obec může na základě přechodného ustanovení v § 157 zákona o odpadech v případě odpadů, které spadají do dílčího základu za využitelné odpady (jedná se o odpady s výhřevností v sušině odpadů vyšší než 6,5 MJ/kg, nebo překračující limitní hodnotu parametru biologické stability AT4; mezi které v naprosté většině spadají odpady: 20 03 01 Směsný komunální odpad, 20 03 02 Odpad z tržišť, 20 03 03 Uliční smetky, 20 03 07 Objemný odpad), při uložení těchto odpadů na skládku uplatnit u provozovatele skládky nárok na tzv. „slevu“ - tedy zařazení těchto odpadů do dílčího základu za komunální odpady, u nějž výše poplatku činí pouze 500 Kč za tunu odpadu. Nejedná se o zařazení do základu pro zbytkový odpad, ale o samostatný dílčí základ vymezený přechodným ustanovením.

Obec může uplatnit slevu k jakýmkoliv svým odpadům u jakéhokoli provozovatele skládky. Celkové množství odpadů, k nimž obec uplatní slevu, nesmí přesáhnout v roce 2021 množství 200 kg na jednoho obyvatele obce.

- 1) Obec musí provozovateli skládky oznámit, že využívá možnosti uplatnit „slevu“, případně k tomu může zmocnit provozovatele zařízení ke sběru odpadů, který ji zajišťuje svoz odpadů. Pokud obec slevu neuplatní, zařadí provozovatel skládky odpady do dílčího základu za ukládání využitelných odpadů.
- 2) Způsob uplatnění není upraven a není vázán k termínu 1. 1. 2021. Obec ale musí současně sdělit provozovateli skládky rozhodné údaje, ze kterých vyplývá, zda a v jakém rozsahu jí na toto zahrnutí vznikl nárok, zejména že nepřesáhla limitní množství odpadů, na které může být „sleva“ uplatněna. K tomu poslouží například i údaj o tom, na jaké množství odpadů uplatňuje „slevu“ na jiné skládce odpadů. Obec totiž může využívat „slevu“ současně na více skládkách. Z praktického hlediska je nejvhodnější oznámit uplatnění slevy před prvním placením poplatku provozovateli skládky. Na základě dohody s provozovatelem skládky se může jednat i o pozdější termíny, nejzazší termín je samozřejmě do doby podání vyúčtování provozovatelem skládky.
- 3) Lze předpokládat, že nejčastější model bude ten, kdy obec (ať sama nebo prostřednictvím jiného subjektu, nejčastěji svozové společnosti) oznámí uplatnění „slevy“ na všechny ukládané odpady až do okamžiku dosažení maximálního stanoveného množství. Tento okamžik si pak musí primárně kontrolovat obec sama, nebo to pro ni musí zajišťovat někdo jiný, a tuto skutečnost provozovateli skládky oznámit. V případě, že ukládá odpady na jednu skládku, je možné vzájemné vztahy nastavit tak, že provozovatel skládky bude okamžik dosažení povoleného množství kontrolovat sám, a v okamžiku překročení maximálního množství automaticky uplatnění slevy ukončí.
- 4) Od okamžiku uložení množství odpadů, na které může být uplatněna „sleva“, se tyto odpady zahrnou do dílčího základu za ukládání využitelných odpadů na skládku, jehož sazba v roce 2021 činí 800 Kč za tunu odpadu. Pokud je při předání odpadu na skládku dosaženo hranice „slevy“, použije se dílčí základ za ukládání využitelných odpadů pouze na tu část odpadů, která přesáhla hranici slevy. Zde je nezbytné zdůraznit, že provozovatel skládky musí zaplatit poplatek v odpovídající výši i v případě, že obec uplatní slevu na větší množství odpadu, než na které má nárok a musí v případě, že to zjistí, vybrat poplatek v plné výši. Jak již bylo uvedeno, vztah poplatníka a plátce v takovém případě daňový řád neupravuje. Doporučujeme proto upravit vzájemné soukromoprávní vztahy s ohledem na tuto skutečnost.
- 5) Pro výpočet množství odpadů, na které bude moci obec uplatnit „slevu“ v roce 2021, je rozhodný počet obyvatel obce uvedený v bilanci obyvatel České republiky zpracované Českým statistickým úřadem k 1. lednu 2020.
- 6) Nevyužitá část slevy se žádným způsobem nepřevádí do dalšího kalendářního roku. V dalším kalendářním roce bude moci být sleva uplatněna na množství stanovené pro tento rok v příloze č. 12 zákona o odpadech.

Platnost a účinnost sdělení: toto sdělení nabývá platnosti a účinnosti dnem 1. ledna 2021.

Zpracoval: Odbor odpadů MŽP

Schválil: Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D., ředitel odboru odpadů